

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATSIŠAKYMO NAGRINĖTI PRAŠYMĄ NR. 1A-156/2020

2020 m. lapkričio 19 d. Nr. KT196-A-S181/2020

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvarstė pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-156/2020.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Iš pareiškėjos prašymo matyti, kad pareiškėja prašo ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos Konstitucijos 22 straipsnio 4 daliai, 48 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 7 straipsnio 6 punktas (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek jame nustatyta, kad tapti advokatu siekiantis asmuo privalo išlaikyti advokatų kvalifikacinį egzaminą, 14 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 1 dalis, 15 straipsnis (2013 m. liepos 2 d. redakcija);

– Konstitucijos 35 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Advokatūros įstatymo 56 straipsnio (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) 4 dalis tiek, kiek joje nustatyta, kad kiekvienas advokatas yra Lietuvos advokatūros narys.

2. Lietuvos advokatūros Advokatų taryba 2017 m. spalio 26 d. sprendimu netenkino pareiškėjos prašymo pripažinti ją advokate, be kita ko, nesant pateiktų duomenų apie advokato kvalifikacijos egzamino išlaikymą, stojamojo mokesčio sumokėjimą. Pareiškėja, siekdama panaikinti šį Lietuvos advokatūros Advokatų tarybos sprendimą, su ieškiniu kreipėsi į Vilniaus apygardos teismą. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. sausio 8 d. sprendimu netenkino pareiškėjos

ieškinio. Lietuvos apeliacinis teismas 2019 m. gruodžio 30 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2019 m. sausio 8 d. sprendimą paliko nepakeistą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2020 m. balandžio 15 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjos kasacinį skundą konstatavęs, kad pareiškėja nenurodė argumentų, pagrindžiančių, jog egzistuoja teisinis pagrindas peržiūrėti bylą kasacine tvarka.

3. Pareiškėjos prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2020 m. rugpjūčio 13 d.

4. Pradėjus išankstinį tyrimą dėl pareiškėjos prašymo buvo nustatyta, kad prašymas neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 dalies 10 punkte, 2 dalyje nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininko 2020 m. rugsėjo 17 d. potvarkiu Nr. 2A-230 „Dėl prašymo trūkumų pašalinimo“ buvo nustatytas terminas pareiškėjos prašymo trūkumams pašalinti, kaip nurodyta Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje (2019 m. liepos 16 d. redakcija).

Pareiškėja, siekdama pašalinti nurodytus prašymo trūkumus, minėtame Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkyje nustatytu laiku Konstituciniam Teismui pateikė patikslintą prašymą.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

5. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.

6. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijos 22 straipsnio 4 daliai, 48 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštaruja Advokatūros įstatymo 7 straipsnio 6 punktas (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek jame nustatyta, kad tapti advokatu siekiantis asmuo privalo išlaikyti advokatų kvalifikacinį egzaminą.

6.1. Pareiškėjos prašymas dėl Advokatūros įstatymo 7 straipsnio 6 punkto (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) atitikties Konstitucijai iš esmės grindžiamas tuo, kad reikalavimas advokatu siekiančiam tapti asmeniui išlaikyti advokatų kvalifikacinį egzaminą yra perteklinis, nes, pasak pareiškėjos, toks asmuo jau turi advokatui reikalingą profesinę kompetenciją patvirtinantį aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Pareiškėjos prašyme preizumuojama, kad advokatų kvalifikaciniu egzaminu, kai pakartotinai tikrinamos profesinės žinios, kvestionuojama aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą įgijusio asmens kvalifikacija.

6.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas 2008 m. vasario 20 d. nutarime konstatavo, kad tai, jog į teisėjus pretenduojantiems asmenims, įgijusiems visavertį

aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, negali būti nustatyta dar kokia nors papildoma patikra, kad būtų išsiaiškinta, ar jie tikrai yra įvykdę visaverčiam aukštajam universitetiniam teisiniam išsilavinimui keliamus reikalavimus, nepaneigia galimybės įstatymų leidėjui nustatyti pretendentų į teisėjus žinių ir gebėjimų, būtinų teisėjo darbui, patikros (*inter alia* šiuos pretendentes egzaminuojant).

Vadinasi, jeigu būtų vadovaujamosi minėta pareiškėjos prezumpcija, kad advokatų kvalifikaciniu egzaminu, kai pakartotinai tikrinamos profesinės žinios, kvestionuojama aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą įgijusio asmens kvalifikacija, turėtų būti preziumuojama ir tai, kad pretendentų į teisėjus egzaminu kvestionuojama aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą įgijusio asmens kvalifikacija, o tokia prezumpcija paneigtų minėtą oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatą, pagal kurią įstatymų leidėjas gali nustatyti pretendentų į teisėjus žinių ir gebėjimų, būtinų teisėjo darbui, patikrą (*inter alia* šiuos pretendentes egzaminuojant).

Taigi pareiškėjos prašymas yra grindžiamas oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatais paneigiančia prezumpcija, o tokie prašymai negali būti vertinami kaip grindžiami teisiniais motyvais.

6.3. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 5 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymas grindžiamas ne teisiniais motyvais.

6.4. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjos prašymo dalį.

7. Pareiškėja taip pat prašo ištirti Advokatūros įstatymo 14 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 1 dalies, 15 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) atitiktį Konstitucijos 22 straipsnio 4 daliai, 48 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

7.1. Pažymėtina, kad Advokatūros įstatymo 14 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 1 dalyje nustatyta, kad teisingumo ministras, suderinęs su Lietuvos advokatūra, sudaro advokatų kvalifikacinio egzamino ir advokatų veiklos organizavimo egzamino programas, nustato šių egzaminų laikymo ir apmokėjimo už juos tvarką, o šio įstatymo 15 straipsnyje (2013 m. liepos 2 d. redakcija) reglamentuojama Advokatų egzaminų komisijos sudėtis ir sudarymo tvarka. Pažymėtina ir tai, kad, kaip matyti iš pareiškėjos prašymo, ji nelaikė Advokatūros įstatymo 14 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 1 dalyje nurodytų egzaminų, taigi nesusiklostė su šių egzaminų organizavimu, laikymu ir apmokėjimu už juos susiję santykiai. Vadinasi, šiuos santykius reglamentuojančio ginčijamo teisinio reguliavimo pagrindu nebuvo priimta sprendimo, kuriuo galėjo būti pažeistos pareiškėjos konstitucinės teisės ar laisvės.

7.2. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodytas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą su

prašymu ištirti, ar Konstitucijai ir (ar) įstatymams neprieštarauja tik tokie Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti aktai, kurių pagrindu priimtas sprendimas galėjo pažeisti šio asmens konstitucines teises ar laisves; pagal Konstituciją minėtas asmuo neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu nebuvo priimta tokio sprendimo; pagal Konstituciją jos 106 straipsnio 4 dalyje nurodyti asmenys neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą pateikdami bendro pobūdžio prašymus ištirti jo kompetencijai priskirtų teisės aktų atitiktį Konstitucijai (*inter alia* 2020 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. KT84-A-S79/2020, 2020 m. rugsėjo 15 d. sprendimas Nr. KT168-A-S154/2020).

7.3. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad pagal Konstituciją pareiškėja neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Advokatūros įstatymo 14 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) 1 dalies, 15 straipsnio (2013 m. liepos 2 d. redakcija) atitikties Konstitucijai.

7.4. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 1 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymas paduotas institucijos ar asmens, neturinčių teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą.

7.5. Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjos prašymo dalį.

8. Pareiškėja taip pat prašo ištirti, ar Konstitucijos 35 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Advokatūros įstatymo 56 straipsnio (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) 4 dalis tiek, kiek joje nustatyta, kad kiekvienas advokatas yra Lietuvos advokatūros narys.

8.1. Pažymėtina, kad ginčijamoje Advokatūros įstatymo 56 straipsnio (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) 4 dalyje reglamentuojami ne asmens pripažinimo advokatu, o advokatų narystės Lietuvos advokatūroje santykiai. Pažymėtina ir tai, kad bendrosios kompetencijos teismuose buvo nagrinėjamas pareiškėjos ir Lietuvos advokatūros ginčas dėl pareiškėjos pripažinimo advokate, o ne dėl jos privalomos narystės Lietuvos advokatūroje. Kaip minėta, pareiškėja nebuvo pripažinta advokate. Vadinasi, šio advokatų narystę Lietuvos advokatūroje reglamentuojančio ginčijamo teisinio reguliavimo pagrindu nebuvo priimta sprendimo, kuriuo galėjo būti pažeistos pareiškėjos konstitucinės teisės ar laisvės.

8.2. Kaip minėta, Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodytas asmuo pagal Konstituciją neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu nebuvo priimta sprendimo, galėjusio pažeisti šio asmens konstitucines teises ar laisves.

8.3. Taigi pagal Konstituciją pareiškėja neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Advokatūros įstatymo 56 straipsnio (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) 4 dalies tiek, kiek nurodyta, atitikties Konstitucijai.

8.4. Minėta, kad pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 1 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai, jeigu prašymas paduotas institucijos ar asmens, neturinčių teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą.

8.5. Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjos prašymo dalį.

9. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjos prašymą.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25, 28 straipsniais, 69 straipsnio 1 dalies 1, 5 punktais, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti nagrinėti pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-156/2020.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas